

📖 در ستامه درس اول

- ۱- تعریف جغرافیا چیست؟
- ۲- اطلاعات مربوط به کره زمین چه کمکی به ما می‌کند؟
- ۳- انسان در طول تاریخ تلاش کرده است تا را معلوم و با استفاده از وضع زندگی خود را بهبود بخشد.
- ۴- واژه جغرافیا برای اولین بار توسط ارائه شد و شامل کلمات Geo به معنی زمین و Graphy به معنی بود.
- ۵- تعریف اراتوستن از جغرافیا چیست؟
- ۶- جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با و روابط بین آنها در محیط آشنا شود و از آنها در جهت استفاده کند.
- ۷- جغرافیا چگونه به سؤالات پاسخ می‌دهد؟
- ۸- کدام دانش علوم طبیعی را به علوم انسانی پیوند می‌دهد؟
- ۹- اهمیت دانش جغرافیا چیست؟
- ۱۰- بین جغرافیا و سایر رشته‌ها چه ارتباطی وجود دارد؟
- ۱۱- شاخه‌های اصلی دانش جغرافیا را نام ببرید.
- ۱۲- شاخه‌های فرعی جغرافیای انسانی کدام‌اند؟
- ۱۳- شاخه‌های فرعی جغرافیای طبیعی را نام ببرید.
- ۱۴- شاخه‌های فرعی فنون جغرافیایی کدام‌اند؟
- ۱۵- جغرافیای خاک‌ها، کارتوگرافی و ژئومورفولوژی به ترتیب از کدام شاخه‌های علوم بهره می‌گیرند؟
- ۱۶- سنجش از دور، نقشه‌کشی و جغرافیای رفتاری و فرهنگی به ترتیب از کدام شاخه‌های علوم بهره می‌گیرند؟
- ۱۷- مفاهیم اساسی دانش جغرافیا را نام ببرید.
- ۱۸- تعریف «مکان» چیست؟ مثال بزنید.
- ۱۹- کدام عامل سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود؟ مثال بزنید.
- ۲۰- دو عامل مهم در علم جغرافیا کدام‌اند؟
- ۲۱- زمینه‌های تغییر در محیط چگونه فراهم می‌شود؟
- ۲۲- انسان چگونه توانست از محیط خود بهره‌مند شود؟
- ۲۳- چه عاملی سبب شده است تا انسان در محیط، تأثیر بسیاری بگذارد؟
- ۲۴- چه عاملی میزان دسترسی انسان بر محیط را گسترش داده است؟
- ۲۵- چه عاملی سبب می‌شود تا محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل شود؟
- ۲۶- محیط جغرافیایی چگونه به وجود می‌آید؟
- ۲۷- عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی چند گونه است؟
- ۲۸- کدام یک از عملکردهای انسان، تعادل محیط را در مدت طولانی حفظ می‌کند؟
- ۲۹- چرا جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است؟
- ۳۰- چرا شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست؟
- ۳۱- چه عاملی سبب می‌شود جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کل‌نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی کند؟
- ۳۲- چگونه شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی حاصل چیست؟
- ۳۳- روش مطالعه در جغرافیا چیست؟

- ۳۴- چرا جغرافی‌دان با دید ترکیبی یا کل‌نگری موضوعات را مطالعه و بررسی می‌کند؟
- ۳۵- دید ترکیبی به جغرافی‌دان چه کمکی می‌کند؟
- ۳۶- اگر جغرافی‌دان با هدف توسعه یک شهر به مطالعه همه‌جانبه بپردازد:
- الف) چگونه دیدی همه‌جانبه به آن پیدا می‌کند؟
- ب) چگونه میزان رشد آن و امکان مهاجرت‌پذیری آن را حدس می‌زند؟
- پ) چگونه امکان توسعه شهر را پیش‌بینی می‌کند؟
- ۳۷- اگر جغرافی‌دان با هدف توسعه یک شهر به مطالعه همه‌جانبه بپردازد، هر یک از علوم زیر چه کمکی به او می‌کند؟
- الف) نقشه‌خوانی ب) جمعیت‌شناسی پ) آب‌شناسی
- ۳۸- جغرافی‌دان می‌خواهد با هدف توسعه شهر به مطالعه همه‌جانبه بپردازد، در هر مورد از کمک کدام یک از شاخه‌های علوم بهره می‌گیرد؟
- الف) دید همه‌جانبه به شهر پیدا کند. (.....)
- ب) میزان رشد شهر و امکان مهاجرت‌پذیری آن را حدس بزند. (.....)
- پ) با مطالعه میزان آب شهر، امکان توسعه شهر را پیش‌بینی کند. (.....)

📖 درسنامه درس دوم 📖

۱- کدام سؤال جغرافیایی با رکن اساسی جغرافیا سروکار دارد؟

۲- رکن اساسی جغرافیا چیست؟

۳- کدام سؤال با رکن اساسی جغرافیا سروکار دارد؟

الف) چه اتفاقی رخ داده است؟

ب) زمینه‌های به وجود آورنده این پدیده چیست؟

ج) این اتفاق در کجا رخ داده است؟

د) چرا این پدیده به وجود آمده است؟

۴- کدام سؤال جغرافیایی:

الف) بر ماهیت هر پدیده یا مسئله دلالت دارد؟

ب) به علت وقوع پدیده می‌پردازد؟

پ) به روند زمانی موضوعات می‌پردازد؟

ت) روابط متقابل انسان و محیط را مورد توجه قرار می‌دهد؟

ث) به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد؟

ج) با مکان وقوع پدیده‌ها سروکار دارد؟

۵- وقتی در بررسی یک پدیده جغرافیایی می‌پرسیم «چه چیزی رخ داده است؟» یعنی با سروکار داریم.

الف) علت وقوع پدیده ب) سیر تکوین پدیده ج) مکان وقوع پدیده د) ماهیت آن پدیده

۶- مشخص کنید هر یک از «پاسخ»های زیر با کدام سؤال اساسی جغرافیا ارتباط دارد.

الف) وجود ریزگردهای بیش از حد مجاز در هوا ← (.....)

ب) جنوب و غرب کشور ← (.....)

پ) فصل گرم سال ← (.....)

ت) قطع درختان و از بین رفتن دریاچه‌ها و باتلاق‌ها ← (.....)

ث) تدام خشکسالی در سال‌های اخیر ← (.....)

ج) بی‌توجهی به تثبیت خاک ← (.....)

۷- پدیده گردوغبار را در نظر بگیرید و برای هر یک از موارد زیر سؤال مناسب بنویسید.

الف) بخواهیم سیر تکوین و تحول پدیده را بررسی کنیم:

ب) بخواهیم به روند زمانی موضوع بپردازیم:

پ) بخواهیم به علت وقوع پدیده بپردازیم:

ت) بخواهیم ماهیت پدیده را بررسی کنیم:

ث) بخواهیم روابط متقابل انسان و محیط را در این پدیده مورد توجه قرار دهیم:

۸- هر یک از عبارت‌های ستون سمت راست را به عبارت مناسب آن در ستون سمت چپ وصل کنید.

۱) بررسی سیر تکوین و تحول پدیده الف) چرا این پدیده به وجود آمده است؟

۲) ماهیت پدیده ب) کدام فعالیت‌ها در این پدیده اثر داشته است؟

۳) علت وقوع پدیده پ) چه اتفاقی رخ داده است؟

ت) زمینه‌های به وجود آورنده این پدیده چیست؟

۹- چه عاملی سبب شده است که انسان تلاش کند نسبت به ناشناخته‌ها، آگاهی و شناخت پیدا کند؟

۱۰- امروزه برای پاسخ به حس کنجکاوی و شناخت جهان، مختلفی وجود دارد.

- ۱۱- علم جغرافیا برای رسیدن به پاسخ مسائلی که با آن روبه‌رو است، به و می‌پردازد.
- ۱۲- مراحل پژوهش در علم جغرافیا را نام ببرید.
- ۱۳- پژوهشگر در مرحلهٔ طرح سؤال و بیان مسئله، چه نکاتی را باید رعایت کند؟
- ۱۴- به کدام دلیل، پژوهشگر ابتدا باید مسئلهٔ خود را به صورت واضح و روشن بیان کند؟
- ۱۵- پژوهشگر برای دستیابی به شناخت و آگاهی از مسئله‌ای که در ذهنش پدید آمده است، ابتدا باید به کدام اقدام دست بزند؟
- ۱۶- بهتر است صورت مسئله چگونه نوشته شود؟
- ۱۷- در مرحلهٔ طرح سؤال و بیان مسئله، چه سؤالی برای پژوهشگر مطرح می‌شود؟
- ۱۸- در کدام مرحله، پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد؟
- ۱۹- برای بررسی پژوهش دیگران، پژوهشگر کدام موارد را باید مطالعه کند؟
- ۲۰- به کدام دلیل، پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد؟
- ۲۱- چرا فرضیه‌سازی یکی از مراحل حساس پژوهش است؟
- ۲۲- فرضیه چیست؟
- ۲۳- فرضیه‌های پژوهشگر به چه عواملی بستگی دارد؟
- ۲۴- دو روش جمع‌آوری اطلاعات را نام ببرید.
- ۲۵- ابزارهای گردآوری اطلاعات میدانی را نام ببرید.
- ۲۶- منظور از پردازش اطلاعات چیست؟
- ۲۷- در کدام مرحله، پژوهشگر به تأیید یا رد فرضیه یا فرضیه‌های خود می‌پردازد؟
- ۲۸- به کدام علت، پژوهشگر در صورت رد فرضیهٔ خود نباید دلسرد شود؟
- ۲۹- مشخص کنید هر یک از موارد زیر، به کدام یک از مراحل روش علمی مربوط است:
- (الف) بین تقاضای نیروی کار در شهر X و جذب جمعیت در آن رابطه‌ای مستقیم وجود دارد.
- (ب) پژوهشگر به سالنامهٔ آماری یک دهه مراجعه می‌کند و تغییرات جمعیتی شهر X را مورد مطالعه قرار می‌دهد.
- (پ) به نظر می‌رسد وجود زمینه‌های مناسب اشتغال عامل افزایش جمعیت شهر X است.
- (ت) درصد تغییرات جمعیت و درصد شاغلان در یک دهه در شهر X با استفاده از روش‌های آماری تجزیه و تحلیل می‌شود.

پاسخ درس اول

- ۱- جغرافیا علم بررسی روابط متقابل انسان و محیط است.
- ۲- به ما کمک می‌کند که دانش ما از محیط پیرامون و سایر مکان‌ها افزایش یابد.
- ۳- ناشناخته‌های هستی - علوم مختلف
- ۴- اراتوستن - زمین - ترسیم
- ۵- مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان
- ۶- ویژگی‌های طبیعی و انسانی - بهبود زندگی
- ۷- با کمک گرفتن از سایر علوم
- ۸- جغرافیا
- ۹- جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط آشنا شود و از آنها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند.
- ۱۰- جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد. بنابراین، برخی جغرافیا را پلی بین رشته‌های مختلف علوم می‌دانند که علوم طبیعی را به علوم انسانی پیوند می‌دهد.
- ۱۱- جغرافیای طبیعی - فنون جغرافیایی - جغرافیای انسانی
- ۱۲- جغرافیای تاریخی - جغرافیای سیاسی - جغرافیای اقتصادی - جغرافیای رفتاری و فرهنگی - جغرافیای جمعیت - جغرافیای شهری - جغرافیای روستایی
- ۱۳- جغرافیای خاک‌ها - جغرافیای زیستی - جغرافیای آب‌ها - آب و هواشناسی - ژئومورفولوژی
- ۱۴- سنجش از دور و GIS - روش‌های کمی در جغرافیا - نقشه‌کشی (کارتوگرافی)
- ۱۵- خاک‌شناسی - هندسه - زمین‌شناسی
- ۱۶- علوم فضایی - هندسه - انسان‌شناسی، روان‌شناسی و جامعه‌شناسی
- ۱۷- مکان و روابط متقابل انسان با محیط
- ۱۸- بسیاری از فعالیت‌های انسان در محل معینی انجام می‌شود. این محل را مکان می‌نامند، به طور مثال: خانه، مزرعه، مدرسه و کارخانه هر کدام، مکان است.
- ۱۹- در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می‌پذیرند؛ به طور مثال، یک روستا را در نظر بگیرید که خاک، آب، سرمایه و نیروی انسانی آن بر نوع اشتغال آن تأثیر می‌گذارد. این روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت جریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.
- ۲۰- انسان و محیط
- ۲۱- با ورود انسان
- ۲۲- هوش و استعداد انسان به او در جهت تغییر حرکت کمک می‌کند تا از محیط خود بهره‌مند شود. ۲۳- فناوری
- ۲۴- فناوری‌های جدید، انسان را قادر به بهره‌برداری از اعماق زمین کرده و میزان دسترسی انسان را گسترش داده است.
- ۲۵- رفع نیازهای انسان
- ۲۶- انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می‌زند و در نتیجه، محیط طبیعی به محیط جغرافیایی تبدیل می‌شود.
- ۲۷- عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به دو گونه است: (۱) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها، (۲) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

- ۲۸- ۱) درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها، ۲) نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها
- ۲۹- از آنجا که جغرافیا توان روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند، بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست؛ پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.
- ۳۰- جغرافیا توان روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند.
- ۳۱- چگونگی شکل‌گیری محیط‌های جغرافیایی که حاصل روابط متقابل انسان و محیط است.
- ۳۲- حاصل روابط متقابل انسان و محیط
- ۳۳- دید ترکیبی یا کل‌نگری
- ۳۴- زیرا اجزا و عوامل محیط جغرافیایی در ارتباط با یکدیگر عمل می‌کند.
- ۳۵- به طور همه‌جانبه و جامع، پدیده‌ها را با ویژگی‌های آن در یک مکان مورد مطالعه قرار دهد.
- ۳۶- الف) با تهیه نقشه شهر، ب) با مطالعه بافت جمعیت شهر، پ) با مطالعه میزان منابع آب شهر
- ۳۷- الف) دیدی همه‌جانبه به آن پیدا می‌کند، ب) میزان رشد آن و امکان مهاجرت‌پذیری آن را حدس می‌زند، پ) مکان توسعه شهر را پیش‌بینی می‌کند.
- ۳۸- الف) نقشه‌خوانی، ب) جمعیت‌شناسی، پ) آب‌شناسی.

پاسخ درس دوم

- ۱- سؤال کجا
- ۲- مکان وقوع پدیده‌ها
- ۳- ج
- ۴- به ترتیب: چه چیز- چرا- چه موقع- چه کسی (کسانی)- چطور- کجا
- ۵- د
- ۶- به ترتیب: چه چیز، کجا، چه موقع، چطور، چرا، چه کسی یا چه کسانی
- ۷- الف) زمینه‌های به وجودآورنده این پدیده چیست؟ ب) چه زمانی این پدیده، شدت می‌یابد؟، پ) چرا این پدیده به وجود آمده است؟، ت) چه اتفاقی رخ داده است؟، ث) چه کسانی یا کدام فعالیت‌ها و برنامه‌های انسانی در این پدیده اثر داشته است؟
- ۸- ۱ ← ت، ۲ ← ب، ۳ ← الف
- ۹- حس کنجکاوی انسان درباره جهان و زندگی و مسائل گوناگون آن
- ۱۰- روش‌های علمی
- ۱۱- تحقیق و پژوهش
- ۱۲- طرح سؤال و بیان مسئله، تدوین فرضیه، جمع‌آوری اطلاعات، پردازش اطلاعات، نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها
- ۱۳- بیان مسئله به صورت واضح و روشن- نوشتن صورت مسئله به شکل سؤال و جلوگیری از به کار بردن عبارات خبری یا جملات کلی و نامعلوم- طرح سؤال در مورد اهمیت انجام پژوهش- بررسی پژوهش دیگران
- ۱۴- برای دستیابی به شناخت و آگاهی از مسئله‌ای که در ذهنش پدید آمده است.
- ۱۵- مسئله خود را به صورت واضح و روشن بیان کند.
- ۱۶- بهتر است صورت مسئله به شکل (سوالی) نوشته و از عبارات (خبری) یا جملات کلی و نامعلوم جلوگیری شود.
- ۱۷- انجام این پژوهش چه اهمیتی دارد؟

- ۱۸- طرح سؤال و بیان مسئله
- ۱۹- سابقه و پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران
- ۲۰- او با این کار نسبت به موضوع، اطلاعات بیشتری پیدا می‌کند و مهم‌تر از همه، پی می‌برد سؤالی که برایش پیش آمده، قبلاً پاسخ داده شده است یا خیر.
- ۲۱- زیرا فرضیه‌ها در هر پژوهش، نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی جهت می‌دهد که قرار است انجام شود.
- ۲۲- پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانه محقق به سؤال تحقیق
- ۲۳- به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس
- ۲۴- روش کتابخانه‌ای- روش میدانی
- ۲۵- پرسش‌نامه، مصاحبه و مشاهده
- ۲۶- حذف اطلاعات غیرضروری و حفظ اطلاعات مرتبط با پژوهش و تجزیه و تحلیل اطلاعات
- ۲۷- نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها
- ۲۸- زیرا این پژوهش به کسانی که با این سؤال مواجه شده‌اند، پاسخ می‌دهد و از طرح دوباره آن جلوگیری می‌کند.
- ۲۹- به ترتیب: نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها- جمع‌آوری اطلاعات- تدوین فرضیه- پردازش اطلاعات

پاسخ درس سوم

- ۱- محل قرار گرفتن هر پدیده در سطح کره زمین
- ۲- موقعیت ریاضی و موقعیت نسبی
- ۳- محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی
- ۴- در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی
- ۵- در ۴۴ تا ۶۳ درجه طول شرقی
- ۶- تنوع آب و هوا
- ۷- گستردگی در عرض‌های جغرافیایی مختلف
- ۸- این تنوع آب و هوایی در نوع تولیدات کشاورزی، محیط زیست و در نهایت، پیشرفت کشور ما مؤثر است.
- ۹- محل قرارگیری هر مکان، نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود
- ۱۰- صحیح
- ۱۱- منظور از موقعیت نسبی هر کشور، محل قرارگیری آن، نسبت به سایر کشورها، دریاها، تنگه‌ها، کانال‌ها، منابع اقتصادی و ... است.
- ۱۲- زیرا در مجاورت خلیج فارس، تنگه هرمز، دریای عمان و دریای خزر قرار گرفته است.
- ۱۳- (۱) ارزش و نقش ارتباطی بین سه قاره آفریقا، اروپا و آسیا (۲) داشتن ذخایر با ارزش نفت و گاز طبیعی (۳) درآمدها و دلارهای ناشی از صدور و فروش نفت خام (۴) ارزش فرهنگی و سیاسی (قرار گرفتن در مرکز و قلب ناحیه جغرافیایی و سیاسی جهان اسلام)
- ۱۴- ارزش و نقش ارتباطی بین سه قاره آفریقا، اروپا و آسیا که در گذشته اهمیت داشته و اکنون نیز به عنوان حلقه‌ای از زنجیره حمل‌ونقل کالا و نفت، اهمیت خود را حفظ کرده است.
- ۱۵- زیرا حدود ۶۶ درصد ذخایر نفت جهان و ۲۸ درصد ذخایر گاز طبیعی را در خود جای داده است.
- ۱۶- درآمدها و دلارهای ناشی از صدور و فروش نفت خام